

Niende søndag i treenighetstiden

Matt 13:31-33, 44-52 (1 Mos 29:15-28; Sal 105:1-11,45b; 1 Kong 3:5-12; Sal 119:129-136; Rom 8:26-39)

Denne siste søndagen i juli er også den siste i Matt 13, hvor vi nå hopper tilbake til en perikope som befinner seg *midt i* forrige søndags tekst. Det dreier seg også denne søndag om lignelser, faktisk *seks* lignelser fordelt på ganske få vers. De supplerer og avløser hverandre på elegant vis, idet Jesus har ett hovedmål: Å forklare himmelriket, og hvordan man kan være en del av det.

Den første lignelsen handler om at himmelriket er som et sennepsfrø, som starter ubegripelig lite og blir ubegripelig stort. Vi kan dra bildet lenger, idet Jesus som et frø lar seg legge i jorden for å stå opp til nytt liv (Joh 12:24). Han selv er starten på himmelrikets fremvekst på jorden. Han bruker selv bildet av seg selv som treet, hvor vi er grenene (Joh 15:5).

Den andre lignelsen handler om en kvinne som tar en klump surdeig for å gjennomsyre 20 kg mel. Denne prosessen blir, som den foregående lignelsen, et bilde på at noe som tilsynelatende er lite, kan ha en enorm effekt på svært mye.

Den tredje lignelsen handler om en mann som finner en skatt i en åker. Han dekker den til, og går så bort for å kjøpe åkeren. Her er skatten himmelriket. Mannen bruker alt han eier på å kjøpe åkeren. Den fjerde lignelsen handler om en kjøpmann som finner en «særlig verdifull perle». Også her bruker han alt han eier på å kjøpe den. En forskjell mellom disse to er at den ene *leter* etter skatten, mens den andre finner den *uventet*. Begge er like begeistret, og skyr ingen midler for å få tak i dette vakre og verdifulle de ønsker seg. En annen forskjell er at «skatten», det kan alle forstå som en investering – den er verdifull og kan selges så man får råd til langt mer enn en åker. Perlen, derimot, er ubrukelig i seg selv. Nå eier han ingenting annet enn perlen, for han har solgt alt det andre! Men *hans opplevelse av hva den tilfører livet hans* overskygger alt annet! Han *tjener* ikke noe på den, men den er *grenseløst verdifull* og et mål i seg selv. Den som først har oppdaget himmelriket, vil for enhver pris være en del av det.

Den femte lignelsen handler om en dragnot/et vod som skulle fange fisk. Dette fiskeredskapet diskriminerer ikke på fisketype; det fanger alt som havner i det. Men når fiskene sorteres, er de *enten* gode å spise, eller så er de *ubrukelige*. Dette er et doms-/eskatologisk motiv likt forrige søndags ugress som skulle brennes opp. De ubrukelige fiskene blir lik de onde som i dommen havner i *ildovnen, der de gråter og skjærer tenner*. Se «Åttende søndag i treenighetstiden» for mer om eskatologisk tematikk.

Den sjettede lignelsen kommer helt på tampen og kan nesten unnsnippe leseren som en separat lignelse. Jesus spør disiplene om de forstår lignelsene hans. Nå svarer de, bemerkelsesverdig nok, «ja». De har slitt med å forstå lignelsen om såmannen, men nå er de innviet i hvordan Jesus formidler. Jesu respons til dem er at en skriftlærd som har blitt himmelrikets disippel, er likt en husherre som henter frem nytt og gammelt fra sitt forråd. Det er lite positivt vi hører om de skriftlærde i evangeliene, men noen (som Nikodemus og Josef fra Arimatea) var positivt innstilt til Jesu lære. Jesu utsagn kan tolkes dithen at en slik skriftlærd holder fast i loven og profetene *samtidig* som han gleder seg over at menneskesønnen er kommet.

Alle lignelsene henter motiver fra dagligdagse temaer, slik vi har sett de foregående søndagene. Det er ingen høyttravende, abstrakte metaforer – kun omstendigheter som *helt vanlige* mennesker i Jesu samtid kjente til. Ironisk nok er mange av Jesu bilder *mer vanskelige* for dagens høyt utdannede og urbane tilhørere (!). Anatomien til et kornaks, størrelsen på et sennepsfrø, hvordan

man bruker en dragnot osv. Kanskje er det bare surdeigen som har fått sin renessanse (for de som kan noe om bakst). Jesu viktigste poeng blir at himmelriket starter i det nærmest usynlige, men vokser ut over menneskelig forventning. Det trekker mennesker til seg, ber om helhjertet respons og lover at Gud en dag vil forløse rettferdighet i verden *fullt ut*.

Andre tekster

I 1 Mos-teksten fortelles det om hvordan det gikk til at Jakob giftet seg med både Rakel og Lea. Han ble lurt av sin svigerfar, men endte med å være ektemann for begge sine koner. Jakob blir et bilde på en som må kjempe for sin brud – noen ser Lea som et bilde på det jødiske folk, og Rakel som den kristne kirke, men her trenger en ikke dra linjene for langt. Sal 128 er løfter om velsignelser for den som stoler på Herren, mens Sal 105 er en lovprisning. Teksten fra 1 Kong er fortellingen om Salomo som kan be Gud om *hva han måtte ønske*, men velger visdom! Gud applauderer valget, og gjør ham klokere enn noen hersker før ham. Rom 8 handler om at ingenting kan skille oss fra Guds kjærlighet, og kan passe godt til å supplere omtale av fortapelsen i lignelsene.

Temaer

En skal ikke forakte den spede begynnelse (Sak 4), heter det i ordspråket. Vi kan se våre prosjekter som håpløst små eller ubetydelige, men Gud jobber i det skjulte og har et langt annet perspektiv enn oss. Himmelriket er Guds alene, og vi ser det bare glimtvis. Selv der vi føler at himmelriket er sterkt til stede, aner vi bare toppen av isfjellet.

Hva er himmelriket verdt for deg? Er det ting i livet ditt du setter høyere enn relasjonen til Jesus? Hva med din respons på himmelrikets kall? Er den halvhjertet? Spørsmål som dette kan tjene til en refleksjon og selvransakelse. Er kirkegangen ganske enkelt vane, eller er den nødvendig næring for deg? Her kan det være tjenlig å utfordre en inngrodd kristen komfortsone!

Lignelsene om perlen og skatten kan være gode for å illustrere våre forskjellige veier til Gud. Noen leter etter ham, mens andre oppdager ham tilfeldig (eller Gud gjør seg kjent for dem). Noen er «født inn i» himmelriket, mens andre finner det som gamle mennesker. Spiller det noen rolle hva veien var?

I vår kirke, hva er vårt nye og gamle forråd? Hva bør vi ta vare på fra gammelt av? Hvilke prinsipper og verdier skal bestå, og hva kan gi plass for det nye? En gammel kirke for gamle mennesker? Eller en vital kirke for en hel menighet? Disse spørsmålene kan synes tendensiøse, men er ment for å skape refleksjon i hva det innebærer å holde sammen det tradisjonelle og det vi behøver av utvikling for å være en *vital kirke*.

En metodistisk forståelseshorisont

Lignelsen med surdeigen er god for å illustrere nådens *gradvise, prosessuelle* virke i et menneskeliv. Helliggjørelsen er en kontinuerlig prosess i wesleyansk teologi. Retfferdiggjørelsen er kanskje øyeblikket surdeigen blir satt inn, men prosessen etterpå tar tid. Det er i prinsippet det samme med sennepsfrøet. Det når ikke sitt fulle potensial på mange, mange år. *Perfeksjon* er et stykke unna det lille frøet.

Se gjerne «Åttende søndag i treenighetstiden for tanker om predestinasjon, jf. lignelsen om noten/vodet.

Spørsmål til ettertanke

Hvordan kommer himmelriket til syne iblant oss i kirken?

Har vi noe med himmelrikets utbredelse å gjøre, eller er det kun Gud som handler?

Hva kan vi gjøre dersom vi ikke erfarer at himmelriket utbres blant oss?